

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

la „Tel. Rom.” într-una cu suplimentul „Folia Pedagogică”
Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidieceșane Sibiu, strada Măcelarilor 45.

Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refușă. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori
15 cr. rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr.
pentru fie-care publicare.

Memorandul sêrbesc.

IV.

După-ce am schițat în esență memorandumul sêrbilor din Bosnia și Herțegovina, cu care ei s'au prezentat corônei, rămâne să spunem publicului nostru cum a judecat pressa din Viena acest memorandum.

Diarele clericale din incidentul acesta au dat din nou năvală asupra bisericei ortodoxe în general și asupra bisericilor ortodoxe din monarhie în special, și s'au mai rēcorit la inimă, după cum se obișnuiesc a se exprima poporul român în plasticitatea sa.

Diariul clerical „Das Vaterland” din Viena are deosebite dureri pentru sôrtea bisericei ortodoxe, pe care cu predilecțiune o numește biserică „șismatică”, și durerea lui se reduce la 2 lucruri esențiale.

În locul prim nu-i convine numitului diariu bigotismul bisericilor particulare ortodoxe, bigotismul care jôcă mare rol în viața acestor biserici. Ca un eflux al bigotismului se aduce tenacitatea cu care se ține la calendariul iulian, la timpul sêrbărei pascilor, la căsătoria preoților, lucruri aceste, cărora bigotismul ortodoxilor le însușă proveniență dumnezească.

Noi nu scim de unde a scos diariul din cestiune lucrurile despre cari vorbește aici.

Fiind aduse taxativ aceste cestiuni, ținem să accentuăm, că ele sunt lucruri, cari nu ating dogmele, sunt de natură curat disciplinară, și decât alte necasuri nu am avé, de aceste cu liniște pot dormi redactorii dela numitul diariu, căci ele nu strică pacea, care ar trebui să domnească între bisericile creștine.

De mai mare importanță este a doua durere a numitului diariu.

Bisericile orientale au schimbat cu totul caracterul ierarhie al bisericei prin aceea, că a dat teren de lucru și elementului laic în cele ale administrațiunei.

Durerea acēsta încă nu o înțelegem, și în special noi românii ortodoxi nu o înțelegem, căci după ale noastre experiențe elementul laic nu s'a dovedit a fi în detrimentul bisericei.

În administrarea școlilor, în administrarea averilor bisericesci stă deschis larg teren de activitate elementului laic, și acēsta a fost în interesul bisericei.

Elementul laic s'a adus în legătură mai strinsă cu biserica și s'a potențat interesul față de școle și averile bisericesci, s'a angajat la lucru totă inteligența, și biserica a lucrat în interesul seu bine înțeles și a asigurat capitalul intelectual al elementului laic, și i-a dat teren bogat de activitate.

Obiecțiunea acēsta o am mai auzit și dela unii prelați din România, cari nu voiau să se împace cu gândul, că elementului laic i s'a dat vorbă în biserică, când e de a se promova binele școlilor și bunăstarea materială a bisericei.

Noi ținem, că decădinta bisericei din România în mare parte este de a se atribui și împregiurării, că elementul laic n'a avut interes să lucre pentru desvoltarea și consolidarea bisericei naționale române.

Dacă elementul laic ar fi fost atras la biserică, dacă i s'ar fi desvoltat interesul pentru binele ei, dacă i s'ar fi dat un teren de lucru, dacă în sântul sinod al României ar fi avut loc și elementele laice în afaceri de disciplină, de bună sēmă sentența rușinosă din Maiu anul trecut nu se aducea cu una-

nimitatea voturilor, ca apoi tot cu unanimitate să fie anulată în Decembre.

Lucrarea elementului laic a fost pentru consolidarea și conservarea bisericei.

Se accentuază lipsa unui cap vechit al bisericei, din care cauză în bisericile orientale ultima instanță de comun sunt capetele încoronate, domnitoriul lumesc.

Lucrul acesta asemenea se află și cu bisericile catolice, cari au cap vizibil în persoana patriarhului dela Roma.

Afacerile bisericesci, cari reclamă și amestecul guvernului, sunt comune tuturor bisericilor. În celelalte noi nu cunoșcem afaceri, cari nu s'ar pute hotărî definitiv de forurile bisericesci; că țarului Rusiei i s'a rezervat o prea mare influență în afacerile bisericei din Rusia, acēsta este un lucru al forței și nu al instituțiunilor bisericesci.

Atâtea în general, încât adevărat reflexiunile numitului diariu ne ating și pe noi.

Că politica Austriei a ocrotit biserica ortodoxă sêrbă în trecut, cu acēsta încă nu se aduce motiv, că ea o mai ocrotesc și acuma.

Plângerile sêrbilor sunt de caracter mai mult național, vexațiunile au natură polițială, și acēsta o a accentuat cu mult aplomb memorandumul sêrbilor.

Stăm departe de provinciile ocupate și nu putem controla întru cât plângerile au și temei. Vehemența cu care diarele din Budapesta și Viena au dat năvală asupra sêrbilor ortodoxi, ne împinge să dăm acestora dreptate, căci din proprie experiență șcim, că dreptatea umblă cu capul spart, și adevărul pe cei păcătoși îi supără, și altcum instinctul încă ne împinge să

simpatisăm cu cei slabi, în cazul concret cu aceia, cari se plâng la capul statului și cer dreptate.

Revista externă.

Resolvarea chestiunii cretane pare, că se apropie de „începutul sfârșitului”.

Ori cât de divergente ar fi părerile puterilor privitoare la dispozițiunile ce vor să ia pentru pacificarea insulei Creta față cu amestecul nechemat al Greciei în contra protestărilor lor, atâtea apare constatat, că asupra sorții insulei în viitor s'au înțeles pe deplin.

Prima năsuință merge într'acolo, ca să restabilească pacea, er' pentru ajungerea acestui scop au decis blocarea insulei, după care va urma blocarea porturilor grecesci, dacă Grecia nici după blocarea insulei nu-și va retrage trupele din Creta.

Răspunsul Greciei la ultimatul puterilor n'a fost primit nici chiar ca substrat de pertractări între acestea.

Etă punctele asupra cărora au convenit puterile pentru pacificarea Cretei și asupra sorții ei în viitor, așa după-cum le-a expus ministrul de externe Hanotaux al Franciei în ședința de Luni a camerei franceze:

1. Creta va căpăta autonomie sub suveranitatea sultanului.
2. Trupele grecesci și turcesci se vor retrage de pe insulă, cu excepțiunea acelor trupe turcesci, cari țin asediate unele puncte. Dar' și aici vor rămâne împreună cu trupele europene.
3. Fiecare dintre cele șase puteri mari, pentru restabilirea ordinii își vor sporî trupele cu câte 5—600 de ômeni, astfel, ca autonomia să se pôtă realiza cât mai curând.

FOIȚA.

Documente pentru limbă și istorie.

(Urmare.)

Nr. 11262.

Noi Preașfințitul chesaro-crăescă și apostolică mărire împăratului și craiului Germaniei, Ungarii, Bohemii și a Ierusalimului, Archiducului Austriei, a ducului Burgundii a mare principatului Ardélului Gubernium, preașfințita chesaro-crăescă și apostolică mărire înscințându-se de prea grozavele silnicii a tulburătorului nēmului românesc și împrejurstările acelor, măcarcă aceia din faptele cele rele făcute s'au făcut pre de grele pedepse vrednici, dacă se vor socoti acelea după puterea legilor. Însă a sa preașfințită chesaro-crăescă mărire prin milostivul seu decret dela 22 a lunii lui Noemvrie din născuta sa milostivire tuturor, cari cu pace se vor întorce la locurile lăcașurilor sale și în pace se vor întorce la casele sale, bine au voit cu milostivire a le dărui obștesca amnestie, adevărat iertăciune, împreună și comisie crăescă a rënduit în fața Exelenței Sale Domnului Grofu Antoniu Iankovich și a Domnului Generariului Depapila pentru cercarea seu investigația primelor rēșcôle, adevărat a tulburării, după cum crăescul gubernium cu puterea alteia patente date la 11 Noemvrie de toți cărora se cuvine nu'l lipsise mai înainte a înscința. Pentru ca să cuprindă sfatul mai zdravine pentru acel sfârșit făcuse spre nădejdea căpătării milii și a iertăciunii dela a sa preoșfințită mărire, așa și acum tot acolora cu numele cel crăesc a preașfințitei mării sale amnestia cea de obște, adevărat iertăciune vestescă și publicăvesce prin puterea acestei patente, de acum poruncind, ca să se

silască a fi vrednici de mila acēsta. Chesaro-crăescă sa mărire a se întorce la locurile lăcașurilor sale cu pace, armele și altele asemenea acestora unelte să le pue jos și să le lase, pre sine în pace să se dea și în liniște să se așede și din locurile în care s'au băgat și ascuns să iase, și în casele sale cu pace să se ție și mai pe urmă de toate adunările și învrăjbirile să se oprască și prin aceste de pedepsa aceea va scăpa, care neartare iar așteptă pe cei ce ar fi în tulburări. Din crăescul guvernium al marelui principat Ardélului.

Dat în Sibiu, 30 Noemvrie 1784.

Br. Samuil de Bruckental,
Guvernator.

David Székely,
Cancelar.

Br. Antonie Josika.

Eu ca un archipăstoriu al vostru părintescă vă arăt și vă învăț precum milostiva împărăție au dat iertăciune tuturor, cari cu pace se vor întorce la casele sale, și comisie au rënduit după cum mai pe larg ați înțeles din patenta crăescă a cărei original este la mine latinesce, éra cea românească este acēsta. Pentru aceea iubii mei fii vă așețați cu pace la casele vōstre, și puneți jos și lăsați armele. Eu așa vă sfătuesc și vă învăț, ca să puteți fi vrednici de mila acēsta mai sus dîșă.

S'au dat în Mihailești, 27 Noemvrie 1784.

Gedeon Nichitici,
episcopul neunit al Ardélului.

Fiindcă în rëndul logodnelor până acum au fost obiceiul la biserica noastră, că cei ce se logodesc și pe urmă părăndu-le reu — au logodnicului la logodnicei — și vrând să se lase de logodnă, până acum avea pedecă dela mai marele bisericei și să silea fără voia au unuia au altuia a se sêvêrși căsătoria cu cununie,

măcar că cunoscut lucru este cucernicieii vōstre din Molitelnic, că tocmai în vremea cununii la întrebarea preotului pre mirele și pre mirésă voescă unul pre altul a lua, și răspundând deoparte, că nu voescă, atunci se deslégă unul de cătră altul, dară întemplându-se vre-o logodnă între vre-un voinic și o fată, au făcut logodnă, ceea-ce silindu-se la căsătorie a făcut rēșcôla la prea înaltul și împărătescul scaun, cela ce cu milostivire a poruncit, ca nimenea din cei logodiți cāindu-se să fie slobodi a se căsători cu altă față la judecată pentru acēsta nimenea să nu-i tragă. Acēsta poruncă împărătescă ni s'au dat dela preaslăvita general comandă a Ardélului la 6 Martie a. c. și dela înaltul crăescul gubernium la 12 August a. c. cu adaugatul în copie decret dela preaslăvita cancelaria curții unguresci ardelenesi precum și dela Domnul Exelenția Sa arhiepiscopul și metropolitul Carlovețului în a căreia puteri și noi vă poruncim, — ca logodne făcându-se și cāindu-se logodnicii să fie slobodi dela acea logodire fără de nici o pricină seu pedecă. Lângă acēsta nu mă îndoesc a vă fi cunoscut precum în rëndul căsătorii rudenii având cine-va vre-o îndoelă seu pricină, precum la antecesorii nostri, așa și acum să sciți a fi în voia arhierului pe unii ca aceia pentru hotărîre să-i îndreptați la noi. Până acum mai multe înscințări și porunci, v'am trimis la care nici un răspuns primind până în 15 zile să faceți nouă înscințare. Așa făcând mila preaputernicului Domneșeu să fie cu cucernicia Ta pururea rămând.

S'au dat în Abrudbánya 7 Dechemvrie 1784.

Gedeon Nichitici.

(Va urma.)

4. Se vor executa toate acele dispozițiuni de forță, cari le vor afla admiralii de lipsă în cazul dacă Grecia n'ar voi să-și retragă trupele.

5. Se va executa strict blocarea insulei și vor plenipotenția pe admirali, ca în cas de lipsă să pună la cale și blocarea unor puncte acomodate de pe uscat a teritoriului grecesc.

Se așteaptă acum cu mare încordare executarea acestor dispozițiuni, în tot cazul foarte neplăcute pentru Grecia.

Pe cât este însă de mare nădejdea pentru rezolvarea cestiunii cretane, pe atât este însă de mare temerea, că vor izbucni mai mari turburări în Macedonia, unde omorurile, jafurile și aprinderile s'au și început între creștini și mahomedani, sau mai bine zis între greci și turci.

Grecia trimite mereu trupe la hotarele Tessaliei, tot așa și Turcia.

E temere, că Turcia îndată-ce puterile europene vor începe blocarea insulei Creta și a porturilor grecesci, numai decât va declara rebel Grecia, carea astfel strimtorată de toate părțile, și de puteri covârșitoare, va ajunge într'un impas din care se poate prevedea foarte ușor cum va eși.

Cu toate acestea, nu este eschisă posibilitatea, că și această încercătură o vor deslega puterile într'un mod ărecare, deși nu pe deplin în interesul general al creștinismului și al umanității.

Din parlamentul magiar.

Ședința dela 6 Martiu n. 1897.

Contele Zichy Aladár cu bucurie constată, că toate nuanțele politice accentuează necesitatea religiosității pentru stat. Înșuși ministrul de culte s'a exprimat în expozitul său: „la noi nu e indiferență religioasă pentru stat“. Dar cum se unesc acest enunț cu politica partidei liberale și a guvernului, când acesta stă în contradicție cu religiozitatea. Ce folos de munca catechetului, când ceilalți profesori strică ce a creat ori dires acesta în favorul religiosității, și statul nu le impune acestora a se conforma principiilor religiosității! În cele următoare arată într'un cât contribuie noile legi politice-bisericești la promovarea ireligiozității.

Dr. Major Ferencz recomandă îmbrățișarea ideii, ca soldații să fie instruiți a da înșuși primele ajutoare celor vulnerați în câmpul de luptă.

Ministrul Wlassics acceptă ideea și promite realizarea ei.

Péchy Tamás recunoște și el, că moravurile puritane au dispărut și astfel pentru evitarea pericolului, ce ne amenință din cauza corupțiunii de ați și a socialismului, nu este alt mijloc de scăpare, decât promovarea religiozității. În punctul acesta e de o părere cu cei din partidul popular.

Cu acestea s'a terminat desbaterea generală și luând cuvântul din urmă ministrul Wlassics, ține o vorbire mai lungă, în care

reșpunde diferiților oratori și promițând câte toate numai ca să-și poată trece bugetul la limanul dorit de d-sa. În special, referitoriu la învățământul superior țice, că el e de părerea, că înșuși confesiunile vor cere dela stat înființarea de facultăți teologice. Scolarii sunt prea grămădiți cu material de învățământ. Salariul profesorilor e mic. Preoții antipatriotici (adeacă aceia cari sunt contra ideii de stat unitar național magiar și țin la interesele bisericești și nemulii lor. Red.) nu vor primi ajutoriu dela stat; mai bine își depune portofoliul. Răspunzând lui Mocsy, care țicse în ședința dela 3 Martiu: că numai bisericești se cuvine dreptul de a învăța, care a ridicat poporele din barbarie; și aș se accentuează libertatea, frățietatea și egalitatea în numele liberalismului, dar acestea n'au împedat pe monștrii revoluțiunii franceze de a omorî milioane de oameni în numele acestor prea frumoșe maxime; și conform principiilor de morală creștină biserică și statul sunt pentru cetățenii și credincioșii lor și nu viceversa, fiind ambele instituțiuni numai mijloce pentru fericirea acestora și nu scop, — respinge acusa, că statul ar promova ireligiozitatea. Este o frașă gollă, țice dl ministru, că ireligiozitatea ar fi decretată în lege. (Er acesta ne-a explicat-o dl ministru de altădată așa, că neconfesionalitatea la noi nu se înțelege așa, că ar fi identică cu ireligiozitatea, ci numai în raport cu confesiunile recepte, adeacă poate cineva să aibă religie fără ca să aparțină vre-uneia din aceste confesiuni, d. e. nazarenii. Perversă explicare. Când dai cuiva dreptul să nu aparțină nici unei confesiuni recepte, ore nu i-ai deschis calea, ca să nu țină nici altei confesiuni, nerecepte, adeacă să fie fără religie? și în consecuență imoral? Ba da. Red.) În cele următoare vorbește despre autonomia catolică și congruă, ăr la urmă riposteză, că nu statul și cultura este cauza decadenței morale, ci decadența morală a clerului, după-cum a țic Carlyle (Fals și acesta. Adevărat, că cultura promovează moralitatea, dar numai atunci când și religiozitatea poate să înainteze pas de pas alături cu cultura, ăr pentru ca acesta să fie posibil, statul modern îi denegă mijlocele necesare, ba și cari le are din sudorea sa, i le ia. Semidocșii, până unde statul poate să promoveze cultura generală, nu sunt totdeauna oameni morali fără instrucțiunea receptă din religie, ăr la o cultură atât de înaltă, carea singură se poată face pe om moral, se pot avânta foarte puțini muritori. Red.) Mai riposteză d. ministru, că moralitatea nici atunci n'a fost mai în florie, când biserică domina, și nu statul, decum este ați. (Așa e, în statele unde biserică a putut pune mâna și pe puterea lumescă, în contra doctrinelor creștinismului adevărat; aiurea nu. Red.)

Mai vorbește referentul Berzeviczy, și după pauză camera primesce proiectul cu majoritate de voturi.

La sfârșitul ședinței Horánszky Nándor interpelează privitoriu la evenimentele din Creta, ăr Kossuth Ferencz referitoriu la publicarea cărții roșie (actele diplomatice ale ministrului de externe).

Răspunsul va urma.

Ședința dela 8 Martiu n. 1897

Thaly Kálmán, în legătura cu edificarea unui nou palat academic. țice, că toate edificiile publice sunt prea luxoșe pe contul scopului practic al destinațiunii lor.

Mocsy Antal din nou se ridică în contra statificării școalelor.

Polonyi Géza apără statificarea învățământului pe toate terenele instrucțiunii publice și se miră, cum de guvernul a făcut atât de puțin până acum în direcțiunea acasta.

Wlassics răspunde la acesta pe scurt, că nu sunt bani de ajuns.

Tot pe aceste două corde au cântat toți oratorii acestei ședințe.

Ședința dela 9 Martiu 1897 n.

Tot în spiritul ședinței de ieri a decurs și ședința de ați.

Mezei accentuează necesitatea statificării învățământului. Confesiunile ocupe-se cu exercicierea faptelor de caritate, umanitare și nu cu gramatica.

Juriss Mihály urgită regularea pensi-onării învățătorilor populari, ăr Polonyi Géza cere urcarea salariului acestora, căci patriotismul nu se poate propovedui cu straița gollă. Instrucțiunea confesională este o rămășiță din evul mediu; în consecință, statificarea învățământului este o problemă cerută de timpul modern. Causa, că spiritul național nu se dezvoltă. (Înțelege: spiritul național magiar. Red.) este în autonomia confesiunilor. Pretotindenea statul și-a validat influința sa introducând uniformitate în toate, e timpul, ca să-și valideze această influință și în școle. Unii învățători protestanți au abțis de privilegiile protestante în favorul statului; acesta o ar face și catolicii, dacă ar avé autonomie. (Va să țică, autonomie se pune în vedere numai acolo, unde se sacrifică interesele naționale nemagiare. Frumósă egalitate, frățietate și libertate! Red.)

Pécsy Tamás urgită și el statificarea școalelor confesionale, dar numai acolo unde cere idea de stat unitar național magiar. (Admirabila dreptate ungurască și dela dl P. Red.)

Schreiber vede în statificarea școalelor confesionale sporirea corțeiilor guvernului cu vre-o 25,000 de mameluci.

Wlassics răspunzând oratorilor declară, că e necesară stergerea taxei de 15 cr. dela elevii școlei populare pentru fondul de pensii uni regnicolar învățătoresc, ăr statificarea școalelor se va face graduat acolo și unde va cere trebuința (magiarisarea Red.)

Casa primesce poziția.

De ale Asociațiunii.

Diarele române sunt încă tot sub impresiunea concluserilor adunării generale extraordinare din 10—11 l. c.

În special „Gazeta Transilvaniei“ și „Tribuna“, cari și nainte — și în — și după adunarea generală au privit cestiunea modificării titlului Asociațiunii tot prin prisma politiceii intransigente naționale, nu-și mai pot veni în ori: cum s'a putut ca agitațiunea lor să producă numai 13 ț

treispredece voturi? un număr atât de ominos.

Și se miră, cum se poate ca lumea să nu mērgă după comanda lor, când ele sunt organele, parte acreditate, parte tolerate, ale partidului național?

Răspunsul ar fi foarte simplu, dacă l'ar pricepe.

Lumea nu voescă să bage și în Asociațiune veninul politiceii.

Dovada cea mai eclatantă este, că doi dintre cei mai onorabili „martiri“ ai politiceii naționale, domni G. Pop de Băsești și Dr. Teodor Mihali, după-ce s'au achitat de obligămintul de a vota pentru propunerea radicală, dar cădută a domnului Dr. Pop și soții, nu s'au sfiit a vota pentru propunerea comisiunii, sau cum le place numitelor țiare a accentua, a dlui Cosma, și prin asta a contribui la votul „fatal“ al adunării, prin care i-s'a pus pe tipsia ministrului Perczel autonomia Transilvaniei.

Vai de „autonomia“ Transilvaniei, dacă a ajuns ea să o recâștige Asociațiunea, și vai de Asociațiune ar fi, când ea și-ar închipu, că între problemele sale ar fi și recâștigarea autonomiei Transilvaniei.

N'are deci să se plângă „organele“ partidului național contra acelor membri ai Asociațiunii, cari au fost la înălțimea chiamării lor, când au închis ușa dinaintea politiceii ce se încercau intransigenții politici să o vire în sinul ei.

Noi le dădusem sfatul la timp să nu se prea eșofeze cu agitația, pentru-că acei membri ai Asociațiunii, cari aduc sacrificiul a cerceta adunările ei generale, au atâta minte cât redactorii și vor sci ei cumpeni: ce și cum este de făcut în situațiunea actuală?

N'au voit să admită așa ceva.

De-ar învăța cel puțin din acest cas pentru viitor, căci fie siguri, că și în politică tot așa li-ar merge.

Cu predilecție se accentuează prin „Gazeta“ și „Tribuna“ propunerea Cosma, deși ea s'a prezentat ca a comisiunii, ba cei cari au votat pentru ea, chiar și după-ce a devenit conclud al adunării generale, sunt apostrofați ca „aderenți ai domnului Cosma“.

Nu scim ce intenționează amintitele țiare cu acesta.

Dl Cosma numai mândru poate fi de aceea, că în momentul suprem a descoperit oul lui Columb.

Un lucru atât de simplu și totuși nime nu s'a socotit la el din cei chemați a ne scote la liman.

Comisiunea de 15 se consulta deja de două ore și jumătate și încă nu ajunsese să aibă un vot al majorității.

Era deja 10 ore, timpul anunțat pentru deschiderea ședinței a doua.

Ȣiarul unui copil drăcos.

Tradusă de Giulio.

(Urmare).

„O iată-i, aici sunt“, țice mama și se părea ca-și-cum i-ar fi picat o povară de pe piept de îngrijată ce era. „Unde-i Mili, Jorji? Spune-i să vină la masă și vino și tu. Este loc pentru ambii“.

„O, noi ne jucăm Charl Ross și Mili-i perdută“.

„Unde-i perdută?“ țice mama zimbînd.

„O, poate un mil departe de aici“, țicei eu și mă aședai la masă. Dar' ei toți săriră ca săgetați, deși tunase numai de câteva-ori.

„Vorbesci tu serios?“ țice papa, apucându-mă de brațe, de credeam că trebuie să strig, atât de gróznice stringea.

„Da, papa. Am voit să ne jucăm și ea făcea pe Charly, ear' eu eram ștrengarul care o răpise, și o lăsa la o bucată bună de aici să stee, ca să n'o poată afla ușor.“

Acuma 'mi-e gróză, că plouă de varsă. Eu cred că de veți merge o bucățică afară

pe șoseaua de nord și de vă veți uita după fiecare tufș, o veți găsi îndată“.

Afară de mine nici unul nu luase nici o gură din cină. Dómnă Dennis își încru-cișă mâinile și țicea că copila ei va duce frica morții, că va fi udă până la piele — cu totul înșirase poate o duzină de lucruri în urma cărora trebuia să móră, de n'o vor afla îndată. Dar' eu nu eram de părere, că ar trebui să se grăbescă așa afară din cale, dór' nu era ea din zachar sau sare, dar' mama ei era grozav de iritată.

„Tu ești un băiat rău, rău, băiat RĖU“, țice Susana, și 'mi smulse aluatul divaintea nasului tocmai când voiam să-mi iau o bu-cățică.

„Cum poți avea obrăznicia de a te aședa liniștit la masă, pe când micul și șermanul de āngerăș se află afară în nóptea rece, rece! Ce se vede din buzunarul tău, tu micule fărădelege?“

„Nimic, numai părul lui Mili“ țicei eu. A trebuit să l taiu, căci altfel o cunoșteai pe pēr.

Trebuie să știți că e travestită. Nici n'aveți la ce căuta o fetiță, ci un băiat, pērul îi este scurt de tot și fața arsă de sóre, voi

veți crede, că e un vestindian. De veți în-telni un băiat mic, sdrênșos cu hainele mele cele vechi, — asta-i ea“.

Dómnă Dennis se aședă ca pironită pe locul unde tocmai se afla. Mama îi stropi apă în față și plāngea și ea, ăr papa își luă un lāmpaș, și cu el mai merse Susi și poate că încă v'ro patruțeci de oameni din vecini.

De astea îmi eră grēță. Așa o larmă! Dar' era totuși comic, se făcea chiar așa ca-și cum în adevăr s'ar fi pierdut — așa natural ca în viața de toate țilele. Eu trebuia să las māncarea pe masă pentru a mă duce cu ei să le arēt locul.

Era curat scandal cum vorbeai omēni āștia despre mine, ca-și cum n'aș fi fost de față și unul istorisia celuiialalt, că eu sunt cel mai stricat băiat, făcut pe lume numai iaca așa, ca să facă într'una rēutăți. Un băiat nici nu se poate juca fără să facă sgo-mot și poate chiar neplăceri, dar' ei țic, că eu le fac dinadins, cu toate-că'i numai o în-tēmplare orbă.

Așa's de îngrijat, cum numai pot să fiu — dór tot n'aș fi comis-o, dacă aș fi sciut, că-i rău!

Ore nu m'aș face eu mai bun, dacă m'aș duce la domnul Stokum și l'aș ruga,

să se róge pentru mine păcătóșul? Îl voiu întreba, cât ce va veni la Elsbett.

Dómnă Dennis vrea să plece mână imediat după dejun „nu poate suporta privirea mea“, țice ea, pentru-că ploase, când se făcuse Mili perdută. Eu cred, că pērul ăr îi va crește, deși-i înadever scurt tăiat — dór nu i-am tăiat capul!

Eu încă m'am udat până la piele, când m'am dus s'o caut, dar' pe mine nu mă îm-brățișau și sārutau și nici nu-mi dădură pier-seci și cremă sau să mă fi lăsat să zac pe sofă așa ca să pot privi totă societatea. Nu, pe mine mă alungară în chilia mea, ca și-cu n'aș fi un cāne și papa îmi țice, că va fi îndată la mine. Hm! Sciu eu bine ce vrea să țică. Eu însă îmi voiu face o baricadă, cum făcuseră în Paris, când era acolo rēs-boiu. De vor voi să pună mână pe mine, nu se putea, decât peste ruinele spālătorului și ale mesei de scris. Mă voiu furișă binișor în cămară și îmi voi lua aluaturi și limbă rece, așa apoi voiu putea ușor rezista unui asediu.

(Va urma.)

DI Cosma intră în sala ședințelor. Sala goală.

Se duce și el ca ceilalți membri ai Asociațiunii în sala unde se consulta comisiunea.

Află sala îndesită de public și că desbaterile curgeau aupra propunerilor făcute deja.

Erau făcute și motivate deja propunerile d-lor Dr. Bunea, Dr. Pop și Ioan de Preda.

DI Dr. Bunea propusese, ca adunarea generală să mai remonstreze și din partea sa la ministru din motivele din cari a remonstreat comitetul. dar totodată să primescă titlul: „Asociațiunea literară și culturală a românilor din Ungaria“ propusă de ministru, și se subțernă statutele cu acest titlu, ca ministrul, dacă nu va considera nici remonstrațiunea adunării generale, să aibă ce aproba.

DI Dr. Pop propuse ca să remonstreze adunarea generală, că în sensul §-lui 24 din statute nu se poate dimiti în modificarea titlului Asociațiunii, pentru-că în acela se manifestă caracterul ei, deci ministrul să recedă dela pretențiunea sa. Er în motivare a dis, că dacă ministrul și după conculsul adunării generale va insista pe lângă pretenșiunea sa, proxima adunare generală nu va avé ce face alta decât să se supună.

DI Preda propusese pur și simplu, ca deore-ce ministrul nu cedeză nici după motivele aduse de comitet, ci pretinde necondiționat modificarea titlului, să ne supunem forței și să modificăm titlul după-cum vrea ministrul.

DI Cosma întreabă dacă li-se dă cuvânt și membrilor din galerie?

Președintele răspunde cu da!

„Atunci cer și eu cuvântul“.

Mai vorbește un orator din comisiune apoi i-se dă cuvântul d-nului Cosma.

„Eu am o propunere — dice dl Cosma — pe care voiam ca în cas de necesitate să o fac în ședința publică a adunării generale, dar fiindcă comisiunea încă nu a ajuns să iee un conculs o depun drept material pe masa comisiunii.“

Eu cred, că adunarea generală n'are să facă mai mult, decât să elimineze din titlul istoric cuvântul „transilvană“ pe care ministrul îl declară de incompatibil cu dreptul public actual, dar și acesta numai cedând forței, pentru-că ministrul și după-ce comitetul i-a dovedit cu argumente nereturnabile, că întru nimica nu are drept, pretinde ca modificarea „necondiționat“ să se facă. Asta eu o consider de un ultimatum al ministrului, carele numai atunci l'am puté ignora, dacă pentru noi ar fi indiferent să mai funcționeze Asociațiunea sau ba?

Acea, carii țin, că „tot atâta, ori va exista Asociațiunea, ori ba, pentru că și așa nu face nimic“, precum ține dnul... se pot pune pe terenul de drept, unde noi suntem mai tari decât ministrul, eu însă, carele știu, că Asociațiunea atât pentru înaintarea culturii, cât și pentru a literaturii naționale, mai ales de un timp încôce, își împlinesce datorința, face tot ce poate, țin, că avem datorința a susține din toate puterile această instituțiune națională ce o avem, și nu voiu a risca, să punem lupta fără nici o altă considerare numai pe terenul de drept, pentru-că adversariul nostru fiind totodată și judecătorul, ér acesta fiind guvernul, rezultatul nu poate fi dubiu, mai cu seamă când vedem, că tras la răspundere guvernul pentru ori-ce nelegiuiri față de naționalități, legislativa nu numai că nu-l desavuează, dar din contră-i face imputări, că n'a făcut mai mult.

Când de silă fac această concesiune însă, totodată voiu să arăt ministrului, că întru nimic n'are drept față de Asociațiune, și să protestez contra presupunerii accentuate de el, că prin alipirea noastră către titlul vechiu

am „nutri și susținé anumite aspirațiuni politice ilegale“.

Acestea se cuprind în propunerea mea, pe carea vi-o pun pe măsă drept material, ca să considerați din ea ce veți afla vrednic de considerat“.

După acestea și-a cetit propunerea și a mai stat până când și-a motivat dl Dr. Frâncu propunerea sa, apoi fără să fi reflectat la alți oratori său la celelalte propuneri un cuvânt măcar, s'a îndepărtat din sala comisiunii.

DI Dr. Frâncu și a motivat cu mult foc propunerea sa, care era cea mai radicală, și carea era pusă pe teren pur de drept.

El contestă dreptul ministrului de a se atinge de titlul Asociațiunii, carele conține totodată și caracterul ei. Contestă chiar și dreptul adunării generale de a pertracta această cestiune, pentru-că §-l 24 al statutelor interdice ca scopul și caracterul „Asociațiunii“ se potă deveni obiect „al desbaterilor și al conculselor adunărilor sub nici o condițiune“.

Acusă guvernul că vrea să împingă Asociațiunea a discuta în adunările sale cestiuni politice, ceea-ce după § 3 al statutelor încă este interdis.

Deci esența propunerii lui este, ca adunarea să nu admită la desbatere cestiunea pusă pe tapet de ministru, ci susținând textul actual al titlului nealterat, să dechiare, că dacă ministrul nici după această nu va recede dela pretenșiunea sa nelegală, Asociațiunea reasumă modificările făcute în adunarea generală din Blas, afară de cele pretinse atunci de ministru, și rămâne cu statutele vechi.

Chiar și dl Axente Severu, carele de altmintre bucuroși cânta Asociațiunei: „Cu duchurile dreptilor“, s'a dechiarat în comisiune, că primesce partea primă a propunerii domnului Dr. Frâncu, însă cu partea ultimă nu consimte.

Ce sôrte au avut propunerile în comisiunea de 15? este știut. A cădut a lui Dr. Bunea, a cădut a lui Dr. Pop, Preda și-a retras pe a sa și s'a primit cu majoritate de voturi a dlui Cosma.

În plen dl Cosma răspundând la cei-ce au atacat propunerea comisiunii carea fusese a sa, le-a dis „Eu n'am combătut nici nu combat nici o contrapropunere, din punctul lor de vedere toate sunt îndreptățite, și cer primirea propunerii comisiunii numai dacă adunarea generală află, că aceea cu considerare la situațiune, după valoarea sa internă este demnă de a o primi“.

Etă farmecul propunerii comisiunii, său cum le mai place unora, a dlui Cosma.

Marea maioritate a membrilor, — 49 față cu 13 o'a primit, și noi dicem, că înțelepțese a lucrat adunarea generală când o-a primit, pentru-că era unica, carea între împregiurările date relativ poate satisface pe toți.

Nu este umilitor, nu se luptă cu morile de vânt, corespunde stărei faptice, combate argumentele nedrepte ale ministrului și protesteză contra suspiciunilor tendențioase și calumniatores cuprinse în ultimul rescript ministerial, vină ele din ori-care parte.

Față cu un astfel de conculs demn din toate punctele de vedere, rău fac acele diare, care și acum se încercă a micșora valoarea lui, și a cerca motivele căderii vederilor lor alt undeva, decât unde este, în înțelepciunea adunării generale.

Adunarea municipală a comitatului Sibiiului.

În ședința de Marți, în 4/16 Martie, în timp de 2 ore s'au resolt 80 de obiecte; se vede, că trăim în timpul electricității.

Și totuși membrii sași, cari formeză majoritatea au devenit nervoși, pentru-că din partea membrilor români la 2 obiecte s'a inițiat ore și care discuțiune.

Comuna polilică Gușterița a dăruit 6000 fl. pentru edificarea școlei confesionale ev. lutherane, atunci a promis prin conculs formal, că și pentru școla română gr.-or. va da un ajutoriu la timpul său.

A venit timpul, dar reprezentanța comunală a răspuns, că acum nu pôte da nimic, căci nu are bani. Comuna bisericăscă a înaintat recurs, arătând că edificarea unei școle noué este necesitate supremă, căci alt cum în-șiși existența școlei e periclitată, că comuna politică este în stare a da ajutoriu, să fie numai bunăvoință.

Membrul Dr. Liviu de Lemény s'a încercat să înduplece pe majoritate la equitate și bunăvoință făcând propunerea, ca să fie îndrumată comuna Gușterița a se consulta din nou, că ore nu s'ar afla totuși mijloce pentru a vota un ajutor pentru edificarea școlei române, promis prin conculs formal. Inzadar!

Față de voturile românilor și a unor sași mai cu iubire de dreptate, dar prea puțin, majoritatea a încuviințat conculsul negativ al comunei Gușterița și a respins ca nebasat recursul înaintat în interesul școlei noastre.

A venit la rând cestiunea alegerii de medic cercual în Mărcurea.

Aci membrul Dr. Ilie Beu nu a cerut alta decât unele deslășiri în privința modului cum s'a constituit colegiul, care a ales medicul.

Aceste deslășiri: domnul vice-comite și referentul său n'a voit să le dea! Apoi, ajuns la strîmtoare în urma unui apel energic, a mai îngăduit dicând că ulterior le va da, dar numai după pertractarea obiectului, căci după vederea densusului, constituirea colegiului de alegere nu stă în legătură cu actul alegerii.

Să fi vădut cât erau de iritați domni membri sași ai adunării, ba unul a riscat chiar afirmațiunea, că deslășiri nu se cer în plenul adunării, ci în birou, adică în camera caritatis, — dar apoi, domnul meu, unde rămâne dreptul publicității, de ce se mai fac interpelațiuni?

Șiți ce i-a durut pe domniile lor? Șiți de ce nu au voit să dea informațiuni publice? Pentru-că la început astfel a fost constituit colegiul de alegere, încât comunele românesce aparținătoare cercului sanitar avéu 13 voturi, ér comunele săsesci 12 voturi. După ce această proporție justă a fost statorită în mod definitiv, numai odată ca din senin forul superior administrativ în mod volnic a schimbat proporția și a dispus ca comunele românesce să aibă numai 12 voturi, ér cele săsesci să aibă 13 voturi și astfel a eschis posibilitatea ca între atâți medici sași dotați din bani românesci să încapă odată și un medic român.

Bine a dis dl Dr. Beu, că de un timp încôce a dispărut bunăvoința majorității săsesci față de români, — se vede că nu a fost prea mare nici în trecut.

Noué ne pare rău de asta, căci iubim buna înțelegere, dar trebuie să luăm situațiunea cum este și se așteptăm până va veni timpul nostru, ér până atunci vom ține minte pentru a fi mai equitabili, căci bine-i stă celui puternic a fi indulgent față de cel debil.

Din România.

„Epoca“ dela 2/14 Martiu primită Luni d. a. publică următorul act:

D-le Vice-Președinte.

„Împlinind vârsta de 64 ani, doresc să-mi petrec restul zilelor mele în pace și liniște sufletească, mulțămind atotputernicului D-șeu, că m'a învrednicit nu numai să muncesc, sub povăța celor mai buni și mai vrednici bărbați ai neamului la regenerarea și înălțarea patriei, ci să vîd eu însu-mi rezultatele acestei munci în ridicarea regatului român sub domnia înțeleptului și vîtezului nostru rege.

Vă rog deci să bine-voiți a prezenta onor. senat demisiunea mea de președinte al acestui înalt corp și de senator al colegiului I. de Ilfov și a primi d-văstră d-le președinte cu această ocaziune expresiunea sentimentelor mele de prea înaltă considerațiune“.

D. Sturdza.

Tot „Epoca“ serie următoarele:

Ceea-ce spune d. Sturdza în demisiunea sa e, cum se vede, numai un pretext. Ade-

văratul motiv al acestui neașteptate hotărîri este cu totul altul.

Provocat de întrebările repetate ale câți-va senatori, consiliul de miniștri a hotărît aseră, în urma unor lungi și furtunose discuțiuni să se pună la ordinea zilei pentru ați proiectul de lege pentru căile ferate din inițiativă particulară.

D. Sturdza, care asista la consiliu, s'a opus cu înverșurare ideiei de a se aduce în desbatere acest proiect de lege, pe care d-sa nu-l primesce cu nici un preț, și vîdend că nu pôte schimba hotărîrea guvernului, a plecat declarând, că și dă demisia și din senat și din șefia „efectivă“ a partidului.

— Prefer să rămân în viața privată de cât să fiu șeful unui partid, care me disprețuește, a dis plecând d. Dim. Sturdza.

Er în numărul dela 3/15 l. c. tot „E.“ dice, că d. Sturdza și-a dat demisia și din clubul liberal.

Alt motiv al retragerii d-lui Sturdza ar fi căderea din grația curții regale.

Tôte aparențele însă par e dovedi, că d. Sturdza nici decum nu se pôte împăca cu gândul, că nu dînsul se află în fruntea guvernului și că nu dînsul este considerat de șef efectiv al partidului liberal cum era până acum. Vom vedé mai târziu, cari sunt motivele cele adevărate ale retragerii, de cumva nu și va revoca-o la insistențele partidului repetite deja până acum.

Noutăți.

† **Alexandru Lahovary**, unul dintre cei mai de valoare bărbați ai României, fost ministru de justiție și externe sub domnia conservatorilor, a încetat din viață. În el perde partidul conservator pe unul dintre cei mai destoinici bărbați ai săi.

* * *

Ministeriu unguresc de căi ferate.

Ministrul comun de războiu a cerut dela guvernul unguresc, ca după modelul celui din Austria, să înființeze la B. Pesta un ministeriu al căilor ferate; acesta din importarte considerații strategice.

* * *

Afacerea arătării contra lui Bánffy

pentru violarea secretului epistolar încă nu s'a terminat. După-ce cele două foruri au respins arătarea, abatele Molnár a apelat la Curie.

* * *

Unde e fondul monumentului lui Iancu?

Sub titlul acesta serie un „contribuent“ în diarul magiar „Kolozsvar“ în afacerea celor 4000 fl. colectați pentru ridicarea unui monument celui mai mare erou al nostru. „Contribuentul“ din cestiune, după-ce schiteză răspunsul păcătos și nelămurit dat de „Tr. Poporului“ întrebărilor ce i s'au pus în chestia acesta din partea „Tribunei“ din Sibiu, arată, că totă răspunderea s'a aruncat în spatele lui T. L. Albini, care dimpreună cu ții cei interesați în chestie, până în momentul de față preferă a tăce. — Tăcerea acesta generală — dice „contribuentul“ — a deșteptat în mine presupunerea, că totuși va fi ceva adevăr în faima, că fondul lui Iancu l'au întrebuințat redactorii eșii dela „Tribuna“, pentru acoperirea speselor mișcării pornite contra presidentului comitetului național Dr. Ioan Rațiu.

În cele următoare „contribuentul“ atrage luarea aminte a procurorului regesc din Sibiu, asupra acestei Paname, — ér decă acela n'ar lua măsurile de lipsă, totă afacerea o dă în grija prim-procurorului regesc din Cluș.

* * *

Păgânismul se lățește cu pași gigantici

în fericita noastră patrie. Legea despre neconfesionalitate produce rôde îmbelșugate. Mai zilele trecute 68 de locuitori din comuna Békés-Csaba s'au însinuat la preotul lor, că voesc să iasă din legăturile bisericesci. Preotul n'a voit să stea de vorbă cu ômenii. S'au dus dar la solgăbirul, care cu dragă inimă le-a împlinit dorința.

* * *

Seria conferențelor din acest post

arangiate în Brașov din inițiativa comitetului „Reun. femeilor române pentru ajutorarea văduvelor sêrace din Brașov-Săcele“ s'a început Duminecă.

Conferențiarul, dl. profesor Ioan Popea a tractat tema: „Ce mă face să-mi iubesc

aşa de mult neamul meu românesc şi să mă mândresc şi să mă fălesc cu el? Dl. Popea într-o limbă românească drăgălaşă, cu o puternică logică, şi cu o rară forţă convictivă a dovedit, că fiecare român cuprins trebuie să fie de o adevărată mândrie, că poate să poarte acest nume.

A vorbit despre însușirile, capabilitățile mari ale poporului român, despre vechimea, originea lui, despre limba, poezia lui firăscă, despre muzica și jocul național. Făcând o paralelă între starea culturală prezentă și cea înainte cu 70—80 de ani a Românilor, a arătat progresul, care l-au făcut acestia pe terenul cultural. A zăbăvit pe cătosul obicei care domnesce la noi, de a vorbi vecinic în limbi străine și a ne desprețui trumoa și dulcea noastră limbă românească. Conferențiarul a fost aplaudat și felicitat călduros.

* * *

Reuniune economică la Orăștie. În urma invitației dlui Dr. Mihai, Joi, în 11 a. l. c. n. s'a adunat inteligența din Orăștie și jur în localul institutului „Ardeleana” la o consfătuire pentru întemeierea unei Reuniuni, care să dea avânt agriculturii, industriei și comerțului în poporul român din acele părți.

În cuvântul de deschidere dl. Mihai arătând necesitatea îmbrățișării economiei, pentru a crea poporului o stare materială bună, dela care atarnă puțină manifestării sale în celelalte ramuri ale vieții omenesci, își descopere planul, de a se înființa o Reuniune economică în cadru mai larg, cu două secții: una agricolă și alta pentru industriași și comercianți.

După constituirea biroului, alegându-se de president dl. Mihai, și de secretar dl. L. Bercian, — dl. Mihai descopere, că are pregătit deja și un proiect de statute pentru Reuniunea din chestiune. Se alege o comisiune pentru satorirea textului de statute. Biroul va înainta ministrului spre întărire proiectul, și după ce statutele vor fi întărite, se va convoca adunarea generală de constituire.

* * *

Principele bulgar la Sârbia. În Belgrad se fac preparative pentru primirea unui oșpe princial. Principele Bulgariei a făcut promisia, că în decursul sărbătorilor Inverii va întorcel visita regelui Alexandru al Sârbiei.

Correspondență particulară

a „Telegrafului Român”.

Din protopresbiteratul Lupșei.

Din ceea-ce se întâmplă în acest protopresbiterat puțin a străbătut în public până acum. Bărbații conducători se vede în la maxima: tacere auream est. Și e bine așa. Nu mai puțin adevăr însă zace și în aceea, că tăcerea este semnul letargiei.

Nu voesc a susținea, că la noi este letargie, Dămine feresce; se lucră și la noi pe toate terenurile după împregiurări cu deplin succes. Lucrarea noastră însă e mai mult lucrare izolată, fie-carele în cercul său de activitate lucrând de sine stătător, după propriul îndemn, astfel vecinul tovarăș de muncă nu odată este neorientat despre ceea-ce eu întreprind și viceversa. Urmarea e, că forțele de muncă nu se dirijă după unul și acelaș plan, prin urmare nici succesul nu poate sta în raport direct cu ostentia.

Forțele de muncă trebuiesc strânse și grupate în jurul unui centru, pentru ca și succesul să fie mai deplin. La noi acest spirit s'a manifestat până acum prea puțin și dacă s'a și manifestat — nu în deplină măsură, mai mult în formă pasivă. De aci dăsa mea: tăcerea noastră este semnul letargiei.

Mijlocele prin care se poate iniția și susținea o muncă solidară și rodnică, sunt publicistica nepărtinitoare și obiectivă de o parte, și asocierile bine organizate și conduse de altă parte.

Impulsul pentru ambele ne este dat. În direcțiunea primă ni l'a dat bărbații de valoare ai bisericii noastre grupați în jurul organului nostru bisericesc „Tel. Rom.”, cari prap o serie de articoli bine cugetați deja multă lumină au vârsat în situația noastră bisericească și ne-au arătat și arată calea cum și ce avem a lucra; în cea de a doua impulsul ni l'a dat șeful nostru tractual I.

Danciu, recte l'am primit noi însine preoții, când cu ocazia colegiului nostru preoțesc pentru alegerea deputaților preoțesci la sinodul protopresbiterat din luna trecută.

În mâna noastră se află depusă cheia, voim s'eu nu a deschide cu ea. În cazul întâi recunoștința posteriorilor și mulțămirea noastră sufletească de a fi contribuit și noi cu partea noastră la progresul general ne ascăptă, în cazul al doilea tot ce se poate înțelege sub „hulă” preste noi se resfrânge.

Vă cunosc bine frați preoți și învățători. Nici pe un moment nu am dubitat de zelul și bunăvoința, ce cu toții o avem în interesul și spre folosul bisericii și a culturii noastre. Din contră, trebuie se afirm, că dacă poporul nostru s'a redescăptat, ceea-ce este fapt notorie, și apucă pe calea progresului, apoi meritul este al tuturor, pentru-că cu toții am ascultat glasul păstoriului, a șefului tractual, care a inițiat — și noi am dus în îndeplinire. A sosit însă timpul, ca să ne închegăm și mai puternic între noi, să formăm acel corp solid, care nici tempeștile, nici dinte timpului, cu un cuvânt nimic nu e în stare a l' mișca și abate dela scopul propus! astfel strînși noi între noi și inspirați de Duchul progresului, vom putea dura cetatea nepenetrabilă a culturii, a religiozității și moralității din popor, și vom putea și lumii cu fală a arăta: Etă ce poate munca solidară și devotamentul pentru sânta cauză!...

* * *

La 16 l. c. s'a ținut sinodul protopresbiterat în comuna residențială a protopresbiteratului, adică Ofenbaia.

Țin a informa publicul protopresbiteratului despre momentele mai principale dela acel sinod.

Sinodului a premers serviciul divin în biserica din loc, săvârșit prin dl protopresb. cu asistența alor 4 preoți fugenți și a unui număr public compus din deputații sinodali și membrii parohiei.

Deschiderea s'a făcut în sala de învățământ a școlii prin cuvântul presidial al dlui prot. I. Danciu, primit cu vii aclamări. Prezenți aproape toți deputații sinodali. La convocarea presidiului se face constituirea. Biroul sub presidiul ordinar se formează din deputații sinodali: Nicolae Todorean, notar, Simion Samuilă și Avram Cioran bărbați de încredere.

Se face verificarea membrilor — deputaților aleși pe noul period. Aflându-se în ordine actele se verifică toți deputații aleși — preoți și mireni, cu excepțiunea cercului XI Lunca-Runc, de unde pentru un deputat mirin n'au intrat protocoalele; declarându-se de vacant cercul XI, se ia decisiul la protocol de a se face investigație în cauză, pentru a se constata din ce motive și cine poartă vina la nesubscrierea actelor.

Președintele dă cetire rapoartelor înaintate ale oficiului protopresbiterat. Se prezintă tot prin presidiu raportul despre activitatea comitetului protopresbiterat și în legătură cu el rațiociniul prot. pe 1896 și bugetul pentru 1897.

Pentru censurarea rapoartelor se aleg 2 comisiuni din câte 3 membri în persoanele deputaților Avram Cioran, I. Pascu și I. Vasina, pentru censurarea raportului comitetului și Simion Pașca, Vas. Gan și Simion Samuilă pentru examinarea rapoartelor of. protopresbiterat.

Membrul V. Gan face o propunere de cuprinsul, ca în sensul § 23 p. 17 Stat. org. să fie comunele bis. toate obligate a înființa biblioteci parohiale sub dirigeria comitetului protopresbiterat, indicând și mijlocele cum ar pute deveni aceste biblioteci factori însemnați ai culturii poporului, aducând întrebunțarea lor cu anumite conveniri, și conferențieri. Membrul I. Vasina atrage atenția sinodului asupra însemnătății corurilor bis. și al înfluenței acelor din punct de vedere al desvoltării și nobilării simțului religios.

Cu aceste ședința I. se finesce la 1 ora p. m.

În a doua ședință deschisă la 4 și continuată până la 7¼ ore p. m. se pun la ordine referadele comisiunilor, și reconstituirea comitetului și epitropiei prot.

Raportul comis. I. Avram Cioran propune a se da absolutor comitetului și epitropiei prot., deore-ce toate actele lor se află în ordine. Se primesce. Se primesce și bugetul prot. Pentru acoperirea deficitului de

800 fl., provenit din repararea caselor protopresbiterale, se încuviințează comunelor bis. o repartitie de 240 fl. Se decide a se face o rugare la P. Ven. Cons. pentru un ajutor din fondul Rudolfin. Membrii sinodului sunt invitați a se înscrie cu toții de membrii ordinari ai bibliotecei prot. Se face.

Din cuprinsul rațiociniului se vede, că protopresbiteratul dispune de un fond special menit pentru înființarea unei școle de fete a protopresbiteratului. Fondul acesta s'a înființat la inițiativa și stăruința P. On. domn prot. I. Danciu cam de vr'o 4—5 ani. Suma lui de prezent se urcă la 2000 fl., și este unul din cele mai salutare scopuri, care se urmăresce prin el. Comunele bisericesci pot fi liniștite, că jertfele ce se aduc în favorul lui nu sunt bani risipiți, își vor aduce %-le la timpul său însutit. Ba considerând lipsa în ținutul nostru de astfel de școli, și având în vedere, că fetele de prin unele comune cu grosul alergă la școla de fete de altă limbă și tendință din Ofenbaia — eu dăc: și mai mari jertfe de ar fi, se nu ne spăriem. Un lucru bun nici odată nu e prea scump, coste măcar cât ar costa!

Raportorul comisiei II. Vasile Gan, referă asupra rapoartelor of. prot. — Expune momentele și conclusele mai însemnate.

Din rapoarte se vede, că oficiile parohiale în genere își împlinesc datorița. Do vadă și împregiurarea că rațiociniile din parohii pentru toți anii premergători sunt revizitate de of. prot. și se află subternute la Prea Ven. Consistor. În vr'o două comune (Runc și Mogoș) se constată însă, că ar fi existând între preot și popor unele neînțelegeri și regretabile frecări.

La propunerea comisiei sinodul îndatorăz protopresbiteratul a erua și raporta, care ar fi cauza neînțelegerilor, și la cas, când s'ar constata, că la neînțelegeri vina preoții respectivi ar purta-o, în acel cas să se căștigate deplină valoare regulamentului în cauze disciplinare, aducându-se culpabilii la reson, pe calea cercetării disciplinare.

Protopresbiteratul în cultură face progrese, deore-ce numărul cărțurilor an de an se sporesce. Nu tot așa se poate dăc, că sporesce în număr populațiunea. De o grămadă de ani deja bântue mai ales printre copii unele bôle epidemice, cari cu șecile seceră viața micilor odrasle, din care motiv comisiunea și de astădată s'a aflat îndemnată a ruga pe protopresbiter, ca să influențeze asupra preoțimii spre a lumina poporul în direcțiunea: cum are a se îngrijă când bântue bôle epidemice și ce datorințe are, căștigând în acest mod mai deplină valoare legilor și măsurilor sanitare existente.

În raportul școlar se face amintire despre unele tendințe de ale inspectorului școlar de a închide s'eu statifica unele școle, ce sunt situate în comunele de lângă riul Aieșului. (Bum, Lunca, Sartăș-Buăresci, Muncel și Valea-Lupșei). Motivul ar fi aplicarea unor învățători fără cualificațiunea recerută. Acest punct a fost discutat mult. Sinodul, la propunerea comisiei, se înțelege, n'a putut decide alta, decât că regretă pasul inspectorului reg. pentru cazul că de ceva motive ascunse ar fi condus.

Faptul, că ar fi aplicați învățători ne-cualificați își are explicația sa: lipsa de învățători diplomați. Din nici un tract d'or nu se aplică așa puțini tineri pe cariera acăsta, ca la noi, și în nici un tract lipsa de învățători p'ote nu e așa simțită ca în acest tract. Cu dreptul avem motiv de jelanie. Prea Ven. Consistoriu — așa sperăm — va considera la timpul său lipsa ardețore a noastră și va mântui școlele amenințate prin denumirea de persoane acomodate în posturile de învățători la acele școle.

Parohii vacante sunt destule în tract și după cât ni s'a raportat, nici se vor pute îngrăbi întregi din pricina dotațiunilor slabe preoțesci.

Un punct întunecat formăză această împregiurare în calea progresului; fără a-l delătura cu greu se va pute ceva. Omul, ce cu f'omea are de a lupta, nu e capabil a concepe idei, nici a realiza planuri date. Ađi-mâne, cu durere trebuie constat, preotul român, mai ales preotul nostru din acest tract, va trebui să sucumbe sub povara grijilor materiale. Venim în poziția de a nu mai pute întregi pe cale ordinară nici o parohie.

Apoi ce va fi de șortea bisericii? D-șeu scie, dar' și noi o prevedem.

Între astfel de împregiurări sinodul din nou a trebuit să insiste la Prea Ven. Consistor. ca să se pună pe tapet chestiunea organizării respective regulării din nou a parohiilor, asigurând pe calea asta subsistența preoțimii.

Nu e vorbă, statul încă tinde într'acolo după cât se vede și se poate experia, însă tare îmi este tēmă că o face din motivul: do ut des. Apoi ore nu suntem noi și acum destul de desorganizați și divisați, mai are bis. trebuință de un alt măr de cētă?!

Propunerile membrilor V. Gan și I. Vasina s'au relegate la comitetul prot., ca acela studiind bine și din toate punctele de vedere chestiunea — să vină cu o propunere definitivă la sesiunea viitoare a sinodului.

Președintele protopresbiter în termeni aleși își aduce aminte de a 25-a aniversare a morții marelui arhipăstor A. Șaguna, care se împlinesce în luna lui Iunie anul viitor și întrebă sinodul nu ar fi aplicat a sărbători în ceva formă aceea aniversare? Sinodul ascultând cu pietate, decide a se sërba aniversarea morții marelui arhieru prin un sinod extraordinar și festiv, însărcinând comitetul a pregăti toate pentru aceea ședință.

Se pune la ordine reconstituirea. Comitetul și epitropia, cu mici excepțiuni, în locul unui membru decedat, se aleg tot cele vechi.

Constatându-se a fi exhaustate agendele, ședința s'a închis prin cuvântul de încheiere al președintelui prot., la care răspunde membrul A. Cioran. Între viile urale ale membrilor sinodali la adresa presidiului, ne-am depărtat cu toții plini de cele mai bune nădejdi.

Înainte de a încheia, mă simt îndatorat a refera ceva și despre masa dlui prot., unde toți membrii sinodului — ca de regulă — au fost oficioși la prânțul dat în onorea lor. Nu face trebuință a aminti cât de bine am petrecut cele aproape 3 ore cât am stat la masă. Ospitalitatea stăpânului și a stăpânei casei e cu mult mai cunoscută de cât se aibă trebuință de laude. În decursul prânțului s'au ridicat și toast; dintre acele amintesc pe cel ridicat pentru Înalt Preasfințitul Arhiepiscop și metropolit Miron Romanul, care cu mult tact conduce destinele bis. de un lung șir de ani, apoi s'a toastat pentru on. domn I. Danciu și familia, pentru preoții vrednici etc. etc.

D-șeu trăească-i pe toți!

Membrul sinodal.

Posta Redacțiunei.

Tuturor corespondenților: Rugăm pe stimații noștri corespondenți, ca să aibă puțină paciență. La toate le vine rindul, dar de prezent avem o mulțime de corespondențe, cari toate așteptă publicarea. Tocmai din motivul acesta v' rugăm stăruitor, ca să fiți în scrisul corespondențelor cât se poate de scurți și conșci. Salutări cordiale!

Nr. 118/897.

[33] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului al doilea de paroch în parochia de classa a II-a din comuna Lud oș, protopresbiteratul Mercurei, se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegr. Român”.

Dotațiunea anuală fixă afară de venitele accidentale, împreună cu acest post este de 608 fl. 66 cr.

Doritorii de a ocupa acăsta parochie, sunt avisați a-și înainta cererile lor, instruite în conformitate cu dispozițiunile legii, în termenul deschis, la oficiul protopresbiterat gr. or. al Mercurei.

Informațiuni mai de aproape despre starea parohiei se pot lua dela biuroul comitetului parochial s'eu dela oficiul protopresbiterat al tractului.

Concurenții, pe lângă observarea celor prescise, se pot presenta poporului înainte de alege în biserică spre a fi cunoscuți ca persoană și spre a-și arăta desteritatea în cântări și a cuvânta.

Mercurea, la 15 Februarie 1897.

Oficiul protopresbiterat gr. or. al tractului Mercurei în conțelegere cu comit. parochial.

I. Droc,
protopresbiter.